

Waterschap Hunze en Aa's

Tussentijdse uitkomsten controle 2023

12 januari 2024

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Leonard Springerlaan 17
9727 KB Groningen, Netherlands
Postbus 997
9700 AZ Groningen, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 25 05
ey.com

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

VERTROUWELIJK

Het dagelijks bestuur van
Waterschap Hunze & Aa's
T.a.v. de weledelgeleerde heer
drs. ing. H. Küpers, secretaris-directeur
Postbus 195
9640 AD VEENDAM

Groningen, 12 januari 2024

REQ6826525/BB/nh

Tussentijdse uitkomsten controle 2023

Geachte heer Küpers,

In het kader van de controle van de jaarrekening 2023 van Waterschap Hunze en Aa's brengen wij u hierbij verslag uit omtrent onze bevindingen naar aanleiding van onze tussentijdse werkzaamheden.

In dit rapport behandelen wij onder meer onze bevindingen en mogelijke verbeterpunten op het gebied van uw administratieve organisatie en interne beheersing.

Onze bevindingen vloeien voort uit onze gebruikelijke werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole die naar onze mening van belang zijn voor het management en het dagelijks bestuur. Dit heeft tot doel vanuit onze natuurlijke adviesfunctie een bijdrage te leveren aan het zelf controlerende vermogen van uw organisatie.

Wij hebben onze bevindingen toegelicht aan en besproken met de portefeuillehouder FAZ, de secretaris-directeur, het afdelingshoofd PFB, de controller, het teamhoofd financiën en de senior beleidsadviseur financiën.

Wij volgen de wijze waarop binnen uw waterschap wordt omgegaan met bevindingen en aanbevelingen uit eerdere rapportages. Wij stellen dergelijke bevindingen en aanbevelingen opnieuw aan de orde indien wij van mening zijn dat nadere aandacht van het management nog steeds op zijn plaats is.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Wij spreken onze waardering uit voor de plezierige samenwerking met de medewerkers van het waterschap.

Met vriendelijke groet,
Ernst & Young Accountants LLP

L.M. de Vries MSc EMA RA

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Managementsamenvatting

Inhoud

In deze brief rapporteren wij over onze bevindingen op het gebied van uw administratieve organisatie en interne beheersing. Bij deze bevindingen geven wij de risico's weer en doen wij aanbevelingen ter verbetering indien wij daarvoor mogelijkheden zien. Wij wijzen u erop dat de rapportage van de tussentijdse uitkomsten van onze controle van nature kritisch van aard is, omdat deze zich richt op te verbeteren aspecten.

Onze bevindingen vloeien voort uit onze gebruikelijke werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole. Deze werkzaamheden zijn primair gericht op het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van het Waterschap Hunze en Aa's met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid en omvatten daarom niet alle zaken die bij een specifiek op de organisatie gericht onderzoek naar voren zouden komen.

Wij volgen de wijze waarop binnen uw organisatie wordt omgegaan met bevindingen en aanbevelingen uit eerdere rapportages. Wij stellen dergelijke bevindingen en aanbevelingen opnieuw aan de orde indien wij van mening zijn dat nadere aandacht van het management nog steeds op zijn plaats is. Tot slot wijzen wij erop dat deze brief de bevindingen bevat zoals tot dusverre opgedaan. Na afloop van de jaarrekeningcontrole zullen wij in ons accountantsverslag een samenvatting opnemen van de belangrijkste bevindingen met betrekking tot de interne beheersing ten behoeve van het algemeen bestuur.

Onze controleaanpak

Onze controle van de jaarrekening is gebaseerd op een risicoanalyse, waarbij de diepgang van onze controlewerkzaamheden voor individuele (bedrijfsvoerings)processen en jaarrekeningposten afhangen van omvang en risicoprofiel. De risicoanalyse is een doorlopend proces en stellen wij gaandeweg bij indien dit noodzakelijk wordt geacht. Ditzelfde geldt voor onze kernpunten in de controle. Dit betekent dat wij alle risico's die relevant zijn voor de getrouwe en rechtmatige verantwoording van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening van Waterschap Hunze en Aa's in onze controle betrekken. Voor een nadere toelichting op de kernpunten in onze controle verwijzen wij naar de volgende pagina.

Wij hanteren primair een gegevensgerichte controleaanpak, gericht op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. De uitvoering van onze gegevensgerichte controlewerkzaamheden is veelal gebaseerd op data-analyse. Dit betekent dat wij voor de bepaling van de (significante) aandachtsgebieden voor onze controle, alsmede voor onze risicoanalyse reeds diverse analyses op het grootboek van de financiële administratie, waaronder de significante bedrijfsvoeringsprocessen, hebben uitgevoerd.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Managementsamenvatting

Belangrijkste risico's

De tot op heden belangrijkste risico's in onze controle zijn:

- ▶ Oneigenlijke beïnvloeding van de jaarrekening door het management/dagelijks bestuur (frauderisico): De Nederlandse Controlestandaarden veronderstellen dat inherent een risico bestaat dat het management/dagelijks bestuur de interne beheersingsmaatregelen in de organisatie doorbreekt en/of op andere wijze de jaarrekening oneigenlijk beïnvloedt. Dit risico raakt de totstandkoming van de (schattings)posten en toelichtingen in de jaarrekening als geheel.

Kernpunten in onze controle

Daarnaast schenken wij aandacht aan de volgende specifieke kernpunten in onze controle:

- ▶ Naleving van de Europese wet- en regelgeving met betrekking tot aanbestedingen (rechtmatigheid van de inkopen en aanbestedingen): gegeven de complexiteit van de Europese wet- en regelgeving met betrekking tot aanbestedingen bestaat het (inherente) risico dat inkopen onterecht niet Europees worden aanbesteed, waardoor de inkooplasten in de jaarrekening onrechtmatig zijn.
- ▶ Naleving van- en toelichting op de Wet Normering Topinkomens (WNT) in de jaarrekening 2023: als gevolg van de complexe wet- en regelgeving met betrekking tot de WNT alsmede de relatief lage geldende controletoleranties bestaat het (inherente) risico dat de toelichting op de naleving van de WNT in de jaarrekening onjuist/onvolledig is.

Onze werkzaamheden zijn niet primair gericht op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. Op basis van de geldende wet- en regelgeving (artikel 11 lid k van EU-verordening 537/2014, alsmede de Nederlandse Standaard 240) informeren wij het algemeen bestuur over significante kwesties in verband met de tijdens de controle geconstateerde niet-naleving of vermoedelijke niet-naleving van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, voor zover deze relevant worden geacht voor het vermogen van het algemeen bestuur om haar taken te vervullen. Daarnaast rapporteren wij fraude en illegale handelingen waarbij het hoger kader (ambtelijke organisatie/bestuur) is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Dit is tot op heden niet aan de orde geweest.

In ons accountantsverslag rapporteren wij de uitkomsten van onze uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot de door ons geïdentificeerde fraude en significante risico's en overige kernpunten van onze controle.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Relevante ontwikkelingen Waterschap Hunze en Aa's

Impact van de huidige economische omstandigheden op het Waterschap Hunze en Aa's

Door de aantrekkende wereldeconomie is sprake van een stijgende vraag naar goederen, grondstoffen en personeel. Daarnaast leidt de oorlog tussen Rusland en Oekraïne tot een verdere stijging van de inflatie, met name gedreven door oplopende energieprijzen. Ook het Waterschap Hunze en Aa's wordt geraakt door de relatief hoge inflatie in Nederland en de rest van de wereld. Dit uit zich bijvoorbeeld in stijgende onderhoudskosten voor technische installaties en energielasten. Tevens is sprake van toenemende personeelskosten door de CAO verhogingen die in 2023 hebben plaatsgevonden. Dit kan er toe leiden dat budgetten worden overschreden, met negatieve resultaten tot gevolg. Uit de najaarsrapportage 2023 blijkt dat met name het zuiveringsbeheer duurder uitvalt dan begroot als gevolg van deze prijsstijgingen. Er is sprake van een verwacht voordelig resultaat op de taak watersysteembeheer (van € 0,5 miljoen) en een nadeel op de taak zuiveringsbeheer (van € 0,8 miljoen). Het waterschap tracht middels de reguliere planning- en controlcyclus en de hieruit vloortvloeiende tussentijdse rapportage's zoveel mogelijk inzicht te verkrijgen in de financiële ontwikkelingen in relatie tot de begroting. Bij het opstellen van de begroting van 2024 is rekening gehouden met de ontwikkelingen uit 2023.

Vooralsnog leiden deze ontwikkelingen (nog) niet tot verhoogde risico's voor onze controle. Wij zullen de impact van de huidige economische omstandigheden op het Waterschap Hunze en Aa's blijven monitoren en indien nodig onze onderkende risico's en controleaanpak hierop aanpassen.

Implementatie nieuw financieel- en project beheersingssysteem

De technische ondersteuning op het huidige financiële en project beheersingssysteem (zijnde Decade) door de leverancier zal in de nabije toekomst worden beëindigd. Door het waterschap is hierop geanticipeerd door een nieuwe aanbesteding te starten voor een nieuw financieel- en project beheersingssysteem. Deze aanbesteding is inmiddels afgerond en er is een leverancier geselecteerd die een nieuw financieel- en project beheersingssysteem kan leveren die aansluit bij de wensen van het Waterschap (zijnde Unit 4). Het doel is dat het nieuwe financieel- en project beheersingssysteem per 1 januari 2025 in gebruik wordt genomen.

De implementatie van het nieuwe financieel- en project beheersingssysteem brengt (uiteeraard) uitdagingen met zich mee. Zo dient gewaarborgd te worden dat de data uit het huidige financieel- en project beheersingssysteem volledig en juist wordt gemigreerd naar het nieuwe financieel- en project beheersingssysteem.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Relevante ontwikkelingen Waterschap Hunze en Aa's

Dit dienen wij ook vanuit onze controle van de jaarrekening vast te stellen, omdat een onjuiste of onvolledige migratie van de data ook de financiële verantwoording in de jaarrekening kan raken. Gedurende de (interim)controle van 2024 gaan wij met het Waterschap in gesprek om de aanpak van de migratie (en vooruitblik op de controle hiervan) te bespreken, om te borgen dat de juiste maatregelen worden genomen om de data juist en volledig te migreren.

ICT Veiligheid, waaronder op het gebied van cybersecurity en privacy

Er is door het Waterschap in 2023 werk verzet om de BIO (Baseline informatiebeveiliging overheid) en de AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) verder te implementeren. Zo hebben er diverse informatiebeveiligingsprojecten plaatsgevonden om verbeteringen te realiseren. Sinds kort heeft het waterschap een Information Security Management Systeem (ISMS) ingericht zoals de norm vereist. Tevens is in 2023 een CISO (Chief information security officer) aangesteld die onder andere de IT-beheersing onder zijn hoede heeft. De voorlopige BIO uitkomst is Volwassenheidsniveau 3,0. Dit betekent dat de beveiligingswerkzaamheden organisatiebreed volgens een vastgestelde werkwijze worden uitgevoerd. De doelstelling van Waterschap Hunze en Aa's voor 2023 is daarmee gehaald. In 2024 en 2025 zal een verdere doorontwikkeling plaatsvinden. Dit om enerzijds niveau 3 te bestendigen en anderzijds de prestaties te vergelijken met de branche voor een optimaal lerend vermogen. Dit laatste behelst niveau 4 bij de waterschappen.

In de komende periode voeren wij samen met onze IT-specialisten onze verdere werkzaamheden met betrekking tot de IT-omgeving en IT-beheerprocessen uit. In ons accountantsverslag rapporteren wij de uitkomsten van deze werkzaamheden.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Relevante ontwikkelingen Waterschap Hunze en Aa's

Rekenkamer en rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur

De Tweede Kamer stemde op 31 mei 2022 in met het wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamer en rechtmatigheidsverantwoording. Op 27 september 2022 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel. Voor de waterschappen treedt de verplichting van de rekenkamer vanaf 1 januari 2024 in werking. De voorzitter en leden van de rekenkamer van het waterschap Hunze en Aa's zijn inmiddels benoemd en deze rekenkamer wordt per 1 januari 2024 operationeel.

Vanaf boekjaar 2025 dient daarnaast het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen. De Unie van Waterschappen zal de waterschappen ondersteunen bij de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording.

Hiervoor is landelijk een werkgroep vanuit de Unie van Waterschappen ingesteld, waar alle waterschappen bij betrokken zijn. Waterschap Hunze en Aa's wacht op de ontwikkelingen die vanuit de werkgroep zullen volgen. In 2024 worden concrete stappen verwacht vanuit deze werkgroep, waarna Waterschap Hunze en Aa's de implementatie nader gaat uitwerken.

Aandachtspunten Commissie FAZ

Naleving gemaakte afspraken met het AB over opvangen exceptionele kostenstijgingen door het DB

In de vergadering van 20 september 2023 heeft de Commissie FAZ ons als aandachtspunt voor onze controle van de jaarrekening 2023 de naleving van de gemaakte afspraken met het AB over het opvangen exceptionele kostenstijgingen door het DB meegegeven.

Om de huidige prijsstijgingen in lopende projecten op te kunnen vangen heeft het AB in 2022 ingestemd met de "regeling exceptionele prijsstijginge" en een verzamelkrediet van € 2,1 miljoen beschikbaar gesteld. In 2022 is reeds een deel van het verzamelkrediet (voor in totaal € 506.000) door het DB benut voor een drietal claims die door aannemers zijn ingediend. In 2023 zijn tot op heden (per eind oktober 2023) een tweetal nieuwe kredietwijzigingen geaccordeerd door het DB:

- ▶ project Tussenklappenpolder: € 28.000;
- ▶ project Kadverbetering Drentsche Aa: € 125.000.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Relevante ontwikkelingen Waterschap Hunze en Aa's

Hiermee is van het totaal beschikbaar gestelde krediet in totaal € 659.000 benut. Wij hebben de toegekende kredietwijzigingen in 2023 getoetst aan de aanpak exceptionele prijsstijgingen zoals vastgesteld door het algemeen bestuur op 29 juni 2022. Wij hebben voor deze projecten vastgesteld of: een formeel DB-besluit aan de toekenning ter grondslag ligt;

- ▶ in het DB-besluit is ingegaan op de oorzaak van de kostenverhogende omstandigheden en of deze niet in de risicosfeer van de aannemer lag en niet was te voorzien;
- ▶ uit het DB-besluit blijkt dat over de aanvullende kosten een risico afslag (ondernemingsrisico) van 5% wordt gehanteerd dat voor rekening komt van de aannemer;
- ▶ de kredietwijziging juist is verwerkt in de financiële administratie.

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat voor de project Tussenklappenpolder en project Kadeverbetering Drentsche Aa de gemaakte afspraken met het AB over het opvangen van exceptionele kostenstijgingen door het DB zijn nageleefd.

Indien eind 2023 nieuwe claims worden toegekend, nemen wij deze mee in onze jaareinde controle. De uitkomsten van deze werkzaamheden rapporteren wij in ons accountantsverslag.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Relevante ontwikkelingen Waterschap Hunze en Aa's

Voorziening oninbare belastingdebiteuren

Jaarlijks wordt door Waterschap Hunze en Aa's – mede op basis van de door het NBK ingeschatte inbaarheid van de belastingdebiteuren - een inschatting gemaakt van de in de jaarrekening op te nemen voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren. In ons accountantsverslag 2022 hebben wij gerapporteerd dat de verantwoorde voorziening aan de bovenkant van onze berekende bandbreedte lag. Dit betekent dat de door Waterschap Hunze en Aa's ultimo 2022 ingeschatte voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren te classificeren was als conservatief.

In de ultimo 2022 opgenomen voorziening is in aanvulling op de vereiste voorziening op basis van historische ervaringscijfers een bedrag opgenomen van € 200.000 om rekening te houden met de mogelijkheid dat door de stijgende energieprijzen lagere inkomens financieel in de problemen kunnen raken, wat resulteert in een mogelijk hogere oninbaarheid van de openstaande vorderingen. Uit de najaarsrapportage 2023 blijkt echter dat het aantal verzoeken om kwijtscheldingen achter blijven bij de verwachting doordat de gevolgen van de prijsstijgingen zich nog niet hebben doen gelden.

We adviseren voor komend jaar de berekening van de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren te evalueren en vast te stellen of de hoogte van de voorziening nog steeds passend is. Deze evaluatie kan onder andere bestaan uit afstemming met het NBK over de gemaakte inschattingen en door te toetsen hoe de in het verleden gemaakte inschattingen met betrekking tot de voorziening oninbare belastingdebiteuren zich verhouden tot de werkelijk oninbaar gebleken belastingdebiteuren. Daarbij adviseren we om tevens te evalueren of de doorgevoerde dotatie in 2022 als gevolg van de verwachte toename in oninbaarheid nog steeds van toepassing is op basis van de ontwikkelingen die zich in 2023 hebben voorgedaan.

Gegeven voorgaande ontwikkelingen zullen wij tijdens onze jaarrekeningcontrole extra controle besteden aan de juiste waardering van de voorziening voor oninbare belastingdebiteuren.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Bevindingen inzake de door ons onderzochte processen

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om een systeem van interne controle op te zetten en te onderhouden. Wanneer dit systeem op de juiste manier is ontworpen en geïmplementeerd, kan het systeem bijdragen om de operationele processen te optimaliseren, de efficiëntie te verbeteren en helpen om blijvend te voldoen aan wet- en regelgeving. Het dagelijks bestuur heeft hierin een belangrijke verantwoordelijkheid omdat het een aanzienlijk managementinitiatief en intensieve communicatie door het dagelijks bestuur met het personeel van de organisatie vereist om een dergelijk systeem op te zetten en te onderhouden.

Tijdens onze interim-controle hebben wij de opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen, die relevant zijn in het kader van onze controle van de jaarrekening, getoetst. Op basis van interviews met uw medewerkers en het inspecteren van documenten hebben wij inzicht verkregen in het kritieke pad van uw processen, de relevante procesrisico's en de ingerichte interne beheersmaatregelen. Onze controle was met name gericht op de volgende processen, waarbij per proces de huidige status van onze controle is weergegeven.

Processen en transactiestromen	Onze belangrijkste observaties en bevindingen	Bevindingen inrichting proces
Inkopen	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld. Gedurende de interimcontrole hebben wij reeds een gegevensgerichte detailcontrole verricht. Deze detailcontrole zal worden aangevuld in het voorjaar van 2024.	
Betalingen	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld. De betalingen worden gegevensgericht en in samenhang met geregistreerde inkooptransacties gecontroleerd.	
Lonen en salarissen	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld.	

Legenda : Verbeteringen vereist Verbeteringen wenselijk Geen bevindingen die acties vereisen

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Relevante ontwikkelingen

Onderzochte processen

Bijlagen

Bevindingen inzake de door ons onderzochte processen

Processen en transactiestromen	Onze belangrijkste observaties en bevindingen	Bevindingen inrichting proces
Aanbestedingen	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld. De rechtmatigheid van de aanbestedingen wordt gecontroleerd in het voorjaar van 2024.	
Belastingopbrengsten	Dit proces is door Waterschap Hunze en Aa's grotendeels uitbesteed aan Noordelijk Belastingkantoor, de controle hiervan wordt uitgevoerd door Flynth Accountants en Adviseurs. Afstemming hierover vindt plaats door EY met Flynth Accountants en Adviseurs.	
Schattingen	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, de adequate toepassing van gehanteerde veronderstellingen en bepaling van voorzieningen wordt in het voorjaar van 2024 gecontroleerd.	
Treasury	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld.	
Opstellen van de jaarrekening	De opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld. De aansluiting tussen financiële administratie en de jaarrekening wordt gegevensgericht gecontroleerd in het voorjaar van 2024.	

Legenda : Verbeteringen vereist Verbeteringen wenselijk Geen bevindingen die acties vereisen

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Bijlagen

Materialiteit

Bijlagen

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Bijlagen

Materialiteit

Materialiteit

Bepaling materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming en het Controleprotocol 2018 van het Waterschap Hunze en Aa's hebben wij de materialiteit voor de controle voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op 1% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan de reserves. Op basis van de begroting 2023 hebben wij deze bepaald op € 1.000.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zullen de materialiteit voorafgaand aan onze jaarrekeningcontrole bijstellen op basis van de werkelijke lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	–	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	–

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, bedraagt € 100.000 voor fouten en € 300.000 voor onzekerheden.